

Andreea Nanu

„Cum vă place”

Cronică de Teatru, Operă și Film

E I K O N

București, 2021

© Editura EIKON
București, Calea Giulești 333, sector 6
cod poștal 060269, România

Difuzare / distribuție carte: tel/fax: 021 348 14 74
mobil: 0733 131 145, 0728 084 802
e-mail: difuzare@edituraeikon.ro

Redacția: tel: 021 348 14 74
mobil: 0728 084 802, 0733 131 145
e-mail: contact@edituraeikon.ro
web: www.edituraeikon.ro

Editura Eikon este acreditată de Consiliul Național al Cercetării
Științifice din Învățământul Superior (CNCSIS)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
NANU, ANDREEA

„Cum vă place” : cronică de teatru, operă și film / Andreea
Nanu. - București : Eikon, 2021
ISBN 978-606-49-0532-1

792

Coperta: Andreea Nanu (foto din arhiva personală)

Editor: Valentin Ajder

TEATRUL UNTEATRU

CULORILE LUI MOLLY

Molly Sweeney de Brian Friel / Regia: Sânziana Stoican

Universul piesei care prinde contur (și culoare) în jurul lui Molly Sweeney s-ar putea intitula *despre văzute și nevăzute*. Sau *despre realitate și imaginație*. Nu e vorba de dihotomii ci dimpotrivă, de complementarități providențiale. La fel cum, crescute din trunchiul aceleiași povești, monologurile actorilor prind rădăcină, înmuguresc, se intersectează, devin arborescente, dând profunzime uneia dintre cele mai emoționante felii de viață. *Tranche de vie*. Mihaela Trofimov, Constantin Cojocaru, Liviu Pintileasa. Pacienta, doctorul, soțul. Molly e oarbă „de la zece luni”. Retina ei nu este complet insensibilă la lumină, ci aflată doar într-o stare de amorțire. A văzut cândva, în acel timp despre care nu-și mai poate aminti. Dar se pare că undeva, în adânc, se păstrează o memorie reziduală a culorilor. Și tocmai asta frapează mai întâi la Molly. Mihaela Trofimov își construiește personajul pornind

de la o paletă a culorilor interioare, pe care o scurtă anamneză a copilăriei și adolescenței lui Molly ni le dezvăluie. Molly este exuberantă, entuziastă, independentă, fericită cu munca ei... Iată, câte trăiri, amintiri, senzații, tot atâtea culori, și cât de intense sunt! Molly e fericită fiindcă își cunoaște modestul univers care nu este, din cauza orbirii, mai puțin interesant. Realitatea există, dar ea se și construiește permanent prin simțuri, prin imaginație. Ochii lăuntrici ai lui Molly rămân deschiși, conduși de lumina misterioasă a unei cunoașteri autentice pe care i-o prilejuiește contactul direct cu viața, cu natura, cu oamenii, florile, păsările, arbuștii din grădina tatălui...

Intervine Frank Sweeny. Frank C. Sweeny! El e bărbatul, soțul care știe mai bine. Există oameni care, fiindcă nu pot deveni ei înșiși mai buni, vor să-i transforme pe cei de lângă ei. Acestei tentații, vechi de când lumea, îi cade victimă (ușoară) Frank. Dacă Molly e ingenuă, Frank are o inocență vinovată. Dacă Molly ajunge grație ingenuității ei la esență, Frank bătâie, mai ceva ca un orb! Frank e entuziastul, dotat cu o morală practică, veșnic asaltat de idei și proiecte, dar incapabil să finalizeze vreunul. Cel mai extraordinar proiect al lui, a-i reda vederea lui Molly, se transformă în cel mai mare eșec. Vom reveni, fiindcă acum trebuie să-i dăm cuvântul doctorului. Fără să-mi dau seama, mă ridicasem pe vârfuri. Să începă *doctorul Rice!!!*... Trebuie să fii foarte atent, fiindcă la Constantin Cojocaru, jocul începe în privire, după care urmează mimica, apoi intră în scenă vocea. Totul într-o sincronizare perfectă, de timpi și nuanțe (câte culori într-o singură replică, într-o singură expresie!). Prin ochii lui obținem distanța necesară pentru a-i vedea pe Molly și Frank. Rice este dezamăgit de viață, dar echi-distant. O simpatizează pe Molly pentru independență și sinceritate, îl ironizează pe Frank pentru superficialitatea mascată stângaci de entuziasmul neproductiv. Se recunoaște cumva în amândoi, doar că în diferite perioade ale vieții. Linia de demarcație, firul roșu al frânturii (de viață personală și de carieră) e dat de plecarea Mariei, soția „atât de frumoasă” care-l părăsește pentru un coleg

de breaslă. „Încearcă să vezi situația cu ochii noștri și să înțelegi”, îi spune amantul și colegul. Intervine izbucnirea, singura, ca o radiografie în alb-negru a doctorului: „Să vezi nu înseamnă să înțelegi!!!” De fapt, această replică ar putea fi moto-ul piesei. E sentința care, ca o coloană vertebrală, pune în mișcare articulațiile arborescente ale monologurilor care-și schimbă pe parcurs ritmul, cadența, nuanțele, ajungând să se intersecteze, să se lovească unele de altele... așa cum li se întâmplă uneori oamenilor pe stradă și care, deși se văd unii pe ceilalți, nu se cunosc, nu se înțeleg...

Iar Frank?... Ce-i drept, îi suntem datori cu câteva tușe de portret, atât cât să vi-l facă vizibil dumneavoastră, celor care-l priviți cu ochii închiși, ai imaginației... dacă nu ați văzut încă piesa!... Soțul lui Molly introduce nota de umor necesară destinderii, face o buclă care pare să ne deturneze de la esențial, descrie acele episoade de cuplu care ni-l fac simpatic, apoi totul se precipită către nodul gordian pe care tot Frank, cu entuziasmul lui vinovat, îl taie, neputând să-l deznoade. El *intervine*. Pătrunde cu forța, ca un intrus generos, în viața lui Molly. Vrea s-o vindece cu orice preț, s-o schimbe în bine cu forța, fără s-o întrebe dacă și ea, Molly, dorește acest lucru. „... Cu siguranță asta (recăpătarea vederii!) l-ar entuziasma pe Frank”, spune ea. Doctorul Rice acceptă provocarea cazului fiindcă, la urma urmei, „ce-ar avea Molly de pierdut?” Liviu Pintileasa intră în dialogul subtil cu Molly și doctorul, făcând trecerea între cele două lumi, văzutele și nevăzutele. Grație umorului personajului, drama devine mai nuanțată, mai firească, mai convingătoare. Pentru că în situațiile-limită înțelegem cât de neputincioși și de caraghioși suntem.

Din nou doctorul Rice... El e vinovat fiindcă știe. Cunoaște câte ceva din lumea nevăzutele, înțelege fericirea ascunsă, inaccesibilă ochilor celorlalți, despre care-i vorbește Molly. Dar cu toate astea, o sacrifică de dragul unei ultime încercări de a se salva pe sine. O ultimă șansă de a-și extrage din anonimată cariera, de a-și oferi un nou început. *Și dacă... Un caz de vindecare... 20 în 1000 de ani!!!!* Cine ar putea rezista?... N-am putut rezista nici eu, după o zi istovitoare

la birou, să-l văd pe Constantin Cojocaru în această piesă, gândindu-mă că un text modern îi va da oportunitatea să facă un rol de compoziție, acele roluri care-l fac în ochii publicului *plus grand que nature*, pentru că personajul se adaugă omului, la fel cum omul prinde aripi grație personajului. Senzația e contagioasă pentru noi, publicul, și aceasta e o experiență prețioasă! Constantin Cojocaru se prezintă ca „actor independent”. Descopăr, cu fiecare spectacol, că el este mai ales un actor liber, dotat adică cu o mare libertate interioară, o extensie sufletească prin care captează toate nuanțele emoțiilor umane... ca în culorile pe care le varsă pe pânza neagră, transformate la final de mâna lui Molly într-un curcubeu.

„Firește că vreau să văd”... Revenim la Molly. Molly cedează, acceptă să facă operația care, într-adevăr, îi va schimba definitiv (iremediabil!) viața. Din slăbiciune? Aș spune mai degrabă din generozitatea cu care e gata să descopere lumea *noastră*, a celorlalți, mai mult decât a-și alunga o infirmitate. Ea nu se socotește bolnavă. Dimpotrivă, simte că are un ascendent, acea forță misterioasă care o pune în legătură cu nevăzutele, cu efortul de a extrage, din cotidianul agresiv, elementele esențiale... O vedeam pentru prima oară pe Mihaela Trifimov. Din clipa în care a început să-și spună monologul, nu știam sigur din ce direcție vine lumina: de la spotlight sau de la Molly? Cu siguranță de la Mihaela Trofimov, care trece cu dibăcie și naturalețe prin tot spectrul de culori al unui personaj pe care-l construiește atât de convingător. De la culorile pastelate ale copilăriei, purtându-ne „cu ochii larg închiși” prin intensitățile unei contagioase *joie de vivre*, culminând cu furia nebună a dezamăgirii care o cuprinde la sfârșit, Mihaela Trofimov pictează (interpretând) un portret al lui Molly folosindu-se de întregul spectru al culorilor *ei*; culorile unei artiste mature, tonurile unei expresivități exersate, de o naturalețe rafinată care, pe mine cel puțin, mă face să aștept cu sufletul la gură următorul ei spectacol!

La final, văd bine că piesa s-ar fi putut numi și *despre lucrurile cu adevărat importante*. Cum le deosebim? În teatru, primul căruia îi

revine misiunea de a discerne este regizorul. Viziunea îi aparține, de ea depind piesa, actorii. Sânziana Stoican țese pe liniile de forță (urzeala) ale textului vocile celor trei, multiplicată la infinit prin nuanțele stărilor sufletești. Fiecare trăire, întrebare, dilemă, suferință, dorință, luptă, da, fiecare își are culoarea sa. Uneori stinse, alteori tari, ele alcătuiesc un spectacol-tapiserie amplu și profund... Toți cei trei protagoniști și-au pledat cauza. Doar că prioritățile lor (*lucrurile importante*) nu au coincis, iar punctul de fugă, *vederea*, în loc să dea un sens, a provocat o încurcătură, un haos ca amestecul culorilor; gestul final al lui Molly tocmai asta ne spune, avertizându-ne să nu renunțăm așa ușor la ceea ce suntem... Coregrafia textuală și scenică realizată de Sânziana Stoican și Valentin Varlan ne încurajează să facem un lucru greu: să ne privim așa cum suntem. Pe scenă, totul e simplu, fără ornamente. În viață, totul depinde de cât timp acordăm celor care ne vin în întâmpinare, de culorile în care reușim să-i descoperim, să-i ascultăm, să-i înțelegem.

Redobândirea vederii (obișnuite) este pentru cele trei personaje un cadou otrăvit. Engrama sufletească a lui Molly nu-i permite să se plieze regulilor noului joc, în care văzul domină, supunând! Cât de mult seamănă cu ceea ce trăim azi, într-o lume asaltată de imaginea agresivă, de lumina orbitoare (care nu mai știe să fie și călăuzitoare); o lume în care văzul e limită, închidere, întunecare. „Vederea oarbă”, despre care amintește doctorul Rice, e un sindrom al lumii contemporane, o stare spirituală tradusă clinic. Dar privirea înțeleasă în autenticitatea ei, e un act al libertății care nu poate accepta supunerea... Urmează un shut-down zgomotos; Molly ajunge la nebuni urmând tragic destinului mamei, Frank își reia utopiile prin Abisinia iar doctorul Rice își ia rămas bun cu un neputincios, sfâșietor, „Îmi pare rău, Molly”. Mergeți să vedeți „Molly Sweeney” de Brian Friel, la UNTEATRU, nu o să vă pară rău!

„A FOST SEARĂ ȘI A FOST DIMINEAȚĂ: ZIUA ÎNTÂI”

Ce zile frumoase! de Samuel Beckett / Regia: Sânziana Stoican

Este posibil să te obișnuiești cu revelațiile? Spectacolul „Ce zile frumoase!” mi-a demonstrat că familiaritatea cu performanța și arta teatrală rafinată nu este o simplă întâmplare la Unteatru. Samuel Beckett devine, în regia Sânzianei Stoican, un emoționant poem despre viață, o partitură pe două voci (și la patru mâini!) exersată în detaliu de Sabrina Iașchevici și Ionuț Vișan. „Zilele frumoase” ale lui Beckett nu pot fi povestite, pot fi doar trăite, simțite la firul ierbii, în bătăile inimii. De fapt, ce ne rămâne din marea întâmplare numită *viață* dacă nu o tapiserie de emoții, sentimente, trăiri, senzații, amintiri mai mult sau mai puțin evanescente, totul sublimat în aburul ușor al melancoliei, ca într-o stampă japoneză. Montarea Sânzianei Stoican are ceva japonez, prin detaliul decantat și simplitatea decorului, prin culoarea delicată pe care o imprimă scenografiei și interpretării acestui text dificil. Dar, peste rigorile și exigențele textului, adie aburul diafan

(și atât de uman) al unei emoții care leagă notele monologului lui Winnie până la stridentă sonerie finală.

Textul lui Becket e un cerc; zilele frumoase sunt de fapt un cerc vicios al vieții care și-a pierdut orice frumusețe, devenind sinonim al captivității. O captivitate fizică și sufletească a personajelor care se trezesc dintr-o dată „prinse”, ca în „cronica unei morți anunțate”. Winnie este înghițită progresiv de o movilă de pământ în timp ce Willie, liber să se miște, trăiește în văgăuna lui, acolo unde ea nu îl poate vedea. Stranie geografia acestui microunivers în doi, în care ea rămâne imobilizată iar el, deși liber să se miște, nu o poate vedea. Comunicare sincopată, singurătate, disperare, nostalgie, duioșie, absurd, neputință, frica de moarte. Întregul spectru al emoțiilor umane este prezent între ea și el, exilați într-o viață ca un deșert, goală și vastă, exasperant de lungă și înfricoșător de fragilă. Și de care te agăți, orice ar fi, până la sfârșit. Dar cum arată, mai de aproape, această viață? Răspunsul lui Becket este surprinzător de actual.

Rutina ucigătoare. Rutina ca atribut al bătrâneții dar și ca substanță ce dizolvă senectutea cuplului. Ziua poate fi frumoasă dacă îi accepți limitele. Totul se petrece invariabil între soneria care anunță trezirea și cea care dă stingerea. Viața și moartea sunt extremele zilei în care frumusețea se strecoară sub forma amintirilor sau a revelațiilor neașteptate. De obicei, nu există variațiuni și acesta este un semn de normalitate pentru Willie, pe principiul că fericirea este absența durerii: „nici mai bine, nici mai rău, nici o schimbare, nici-o durere”. Ce poate fi mai minunat? Oare poate fi ceva mai descurajant? În ce-și poate găsi sprijin o femeie singură... dacă nu într-o sacoșă „mare și mov”, pe care soțul i-a oferit-o cândva în tinerețe, cu scopul prozaic de „a face piața”? Sacoșa este un personaj în toată regula. Vocea sacoșei sunt obiectele. Multe fleacuri mărunte și înghesuite, în care poți găsi totul și nimic, disperarea laolaltă cu consolarea, plictisul amestecat cu micile distracțiuni care pot face ziua mai digerabilă.

Viața este o permanentă luptă cu timpul. O luptă din care nu putem ieși învingători. Decât dacă, paradoxal, ne recunoaștem de la bun început învinși: da, suntem muritori. Există un timp exterior, asimilabil produselor de larg consum. Ne agățăm de ele fiindcă ne salvează din plictis. Un timp cu care Winnie se joacă de parcă ar fi o coardă elastică, o durată pe care face echilibristică alternând ceasurile plicticoase și clipele micilor descoperiri: un fir de iarbă, chiar și o furnică!... Echivalentul „timpului pierdut”. Un timp pe care nu-l caută ca Proust, ci de care ar fugi, rupând pământul. Numai că nu poate... Există însă și un timp interior, dens și atotputernic, ce guvernează făptura umană, capricios și nemilos, cu nepuțință de conturnat. Putem spune, cu Winnie, că timpul este „o legătură între mine și Dumnezeu”. De fapt, numai Dumnezeu poate să rupă cercul timpului, să indice un exit salvator. Deși captivă în pământul care se aglomerează în jurul ei, Winnie privește în sus... traducându-și speranța de a fi salvată (de fapt, credința!) într-o meditație despre gravitație: „gravitația nu mai este ce-a fost... dacă n-aș fi prinsă în felul acesta, m-aș înălța în înaltul cerului”, „pământul ar pocni și m-ar elibera!” În tot acest timp, palmele lui Willie mimează monologul, ca o subtilă achiesare la lamentația femeii. Winnie e captivă și nimic nu poate schimba asta. Nici măcar cuplul straniu care trece pe lângă ea, cu indiferență. „O voi dezgropa cu mâinile mele”. Promisiunea nu va fi onorată. Ce să faci? Winnie nu are prea multe soluții. Totuși, ar fi una, pe care o găsește la răstimpuri deosebit de atrăgătoare: revolverul. Revolverul este o prezență insolită, cu un ascendent cert față de celelalte componente ale *necesaire*-ului feminin fiindcă, la o adică, poate face diferența dintre viață și moarte; de aceea Winnie i se adresează personal: „tu vei locui aici.” Periuța de dinți, tubul cu pastă (terminat, ce păcat!), oglinjoara și rujul de buze, tocul cu ochelari și... revolverul. Opțiunea mereu la îndemână dar imposibilă, peste care oricând poți să dai în sacoșa mov care „cine știe ce comori de îmbărbătări ascunde”.

Viața se traduce adesea, cel puțin vizual, ca o aglomerație de obiecte, de *posesiuni*. Sacoșa cu obiecte, sacoșa ca o lume anexă, sacoșa ca surogat al celuiilalt. Dar și metaforă (poate puțin prozaică) a sufletului în care înghesuim de toate, felurite gânduri, în care lucrurile esențiale și nimicurile coexistă frățeste. Găsești de toate, chiar și lucruri despre care nu știai că există. Omul e o permanentă enigmă, chiar și pentru sine însuși. Își conține întrebările dar și răspunsurile, nu trebuie decât să scormonească până în adânc. Dacă e adevărat că „lucrurile au o viață a lor” și că aceste lucruri vor continua să existe chiar și după ce pământul ne înghite, e cu atât mai adevărat că sufletul – mai ales el – va supraviețui, pășind gracil peste firul roșu al soneriei ce anunță stingerea.

Totuși, Iubirea. Oare se mai vede ea, în crepusculul „zilelor frumoase”? Winnie are un răspuns al ei: „când doi oameni stau împreună, unul îl vede pe celălalt (peste umăr) fără ca și celălalt să-l vadă; „mi-aș dori să trăiești în partea asta, ca să te pot vedea”, îl roagă la răstimpuri pe Willie; noi, spectatorii, vedem totul prin ochii lui Winnie și faptul că Willie nu ni se arată la chip ne sugerează că nici ea, chiar dacă la răstimpuri se arată preocupată de starea lui, nu-l (mai) vede. Și totuși, sentimentul care leagă doi oameni continuă să adie peste dunele deșertului, peste umbrele zilelor care s-au scurs: „Willie, mi-a înțepenit gâtul tot admirându-te... dar merită osteneala”. Willie este el însuși o umbră dinspre care răzbat răspunsuri monosilabice, gesturi zgârcite și chiar – surprinzător – ecoul unei melodii! Acompaniament al cântecului lui Winnie care, însă, nu se (mai) aude fiindcă „nu poți să cânți doar așa, ca să-i faci plăcere celuiilalt?... Cântecul trebuie să se reverse din inimă...”) Cât despre Willie, acesta refuză un bis. „M-ai găsit vreodată ispititoare?... că de iubit, știm povestea”. Willie tace, obstinat. Puținele reacții verbale ale bărbatului (aproape absent) sunt expresia unei masculinități neîmplinite (se uită la o poză indecentă, strigă la un moment dat „orgiie!” iar la întrebarea lui Winnie „Ce este un porc?” îi răspunde: „Un vier... castrat... crescut

pentru tăiere”, la toate acestea adăugându-se sugestivul leitmotiv: „angajăm june dinamic!”

Însă vorba lui Becket, „ce P-O-Ț-I face?” Poate nimic nu are rost... Sau poate nu mai e timp!... Piesa începe și se încheie cu soneria ceasului, marcând strident începutul și sfârșitul unei zile obișnuite; spre final, printr-o repetiție la intervale din ce în ce mai scurte, soneria sugerează trecerea accelerată a timpului, ca într-o ciuleandră, țintind spre un final absurd și inevitabil al personajelor, la fel de absurd ca viața lor. Și totuși, vorbim de o viață, și povestea acestei vieți trebuie spusă. Dar... ce ne facem când (și) cuvintele ne părăsesc? E lucrul de care Winnie se teme cel mai mult, singurătatea (și corolarul ei, tăcerea) e mai rea decât moartea. Refrenul cu care Winnie dispăre sub pământ, alunecând în moarte, „și nicăieri nici un cuvânt adevărat”, ne amintește că suntem fragili și că, orice am face, *la vie est ailleurs*. Adevărul ne scapă. Viața este *altundeva* și nu o putem confunda cu surogatele ei.

Sabrina Iașchevici este un actor complet. Ea interpretează un rol dificil, extrem de solicitant, construind din detalii atent lucrute un personaj complex și nuanțat. Monologul este susținut printr-o dicție impecabilă, prin gesturile și mimica foarte expresive dar, în același timp, cât se poate de firești. Sabrina Iașchevici extrage esența tare a extra-ordinarului din banalitatea cotidiană. Decorul (ingenios proiectat de Valentin Vârlan) și personajele ni se dezvăluie într-un echilibru interesant, din care nu lipsesc momentele de tensiune, în care și tăcerile își au locul lor. Dincolo de ritualul care face ca o zi să semene cu altă, ne putem duce cu gândul la o zi neîncepută, întrezărim un început de geneză în care *un bărbat și o femeie*, deși singuri (și izolați) într-un pustiu, ne invită să ne imaginăm un posibil paradis. Între ironia lui Becket și profeția dostoevskiană („Frumusețea va salva lumea”), regizoarea Sânziana Stoican, scenograful Valentin Vârlan, actorii Sabrina Iașchevici și Ionuț Vișan au făcut din piesa lui Samuel Becket la Unteatru prilejul unei întâlniri firești (și adevărate!) cu noi înșine.